

Asia Teostaso

Hakija A

Annettu 6.4.1993

Tiivistelmä *Kangas, joka koostui punaisista puolukanmarjoista ja vihreistä puolukanlehdistä tummanvihreällä taustalla ja jossa oli pyritty luomaan kolmiulotteinen vaikutelma valon osuessa marjoihin ja lehtiin käyttämällä eri värejä, oli tekijänoikeuslain 1 §:n tarkoittama teos.*

SELOSTUS ASIASTA

Asianajaja A on 5.2.1993 päivätyllä kirjelmällään pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa tekijänoikeudesta kankaaseen.

Hakijan asiakkaalle on epäselvää, nauttiiko lausuntopyyntöön oheistettu kangas tekijänoikeussuojaa. Hakijan mukaan kangasta ei ole suojattu mallirekisteröinnillä tai muilla teollisoikeuksilla. Kangas käsittää varsin luonnonmukaisesti kuvattuja puolukanlehtiä ja -marjoja.

Hakija tiedustelee: Onko kankaaseen liittyvää suunnittelutyötä pidettävä siinä määrin itsenäisenä ja omaperäisenä, että kankaan voidaan katsoa täyttävän tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettulle teokselle asetettavat edellytykset?

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausunnon ja esittää lausuntoaan seuraavan.

Tekijänoikeuslain (404/61) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Laissa on esimerkkinä luettelo, jossa mainitaan taideteollisuuden tuote suojattavana teostyyppinä. Tekijänoikeus syntyy aina teoksen luojaan eli fyysiselle henkilölle.

Tekijänoikeussuojan edellytyksenä on, että tuote ylittää niin sanottuun teostasoon, millä tarkoitetaan sitä, että tuotteen tulee olla muodoltaan itsenäinen ja omaperäinen. Teostasovaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, jos kenenkään muun kuin tekijän ei voitaisi olettaa päätyvän samantyyppiseen lopputulokseen, jos ryhtyisi itsenäisesti vastaavaan työhön. Tekijänoikeussuojan edellytyksenä ei ole muita vaatimuksia, eikä tuotteen kirjallisella tai taiteellisella tasolla esimerkiksi ole merkitystä. Laissa ei ole annettu tarkkoja sääntöjä teostason arvioimiseksi. Ratkaisu tehdään harkinnan perusteella yksittäistapauksittain.

Tekijänoikeus on muodon suoja. Ideoita, aiheita, periaatteita tai tietoja ei sinänsä suojata, vaan muotoa jossa ne on ilmaistu. Suoja syntyy suoraan lain nojalla; rekisteröintiä tai muita toimenpiteitä ei edellytetä.

Lain valmistelutöissä todetaan taideteollisuuden tuotteista, että ehdotettu laki ei koskisi jokaista tuotetta, jota kansantajuisesti voidaan sanoa taiteelliseksi käyttöesineeksi. Taideteollisuuden tuote tulee osalliseksi tekijänoikeussuojasta edellyttäen, että sitä voidaan pitää taiteellisenä teoksena. Asian luonnosta johtuen olisivat itsenäisyyden ja omaperäisyyden vaatimukset tällöin asetettava verraten korkealle (komiteanmietintö 1953:5).

Korkeimman oikeuden ratkaisuihin, jotka koskevat käyttötaiteen tuotteita, on tekijänoikeudellisen suojan saaminen yleensä edellyttänyt korkea omaperäisyystasoa. Tekijänoikeusneuvosto on antanut kangasmallien tekijänoikeussuojasta lausunnon 1989:6.

Lain 10 §:n 1 momentissa säädetään kaksoissuojan mahdollisuudesta, jolloin tuote voi saada sekä tekijän- että mallioikeussuojaa. Sen estämättä, että teos on rekisteröity mallina, voi sen tekijällä olla siihen tekijänoikeus. Tekijänoikeussuojaa lähellä oleva mallioikeussuoja perustuu mallioikeuslakiin (221/71).

Lausuntopyyntöön kohteena oleva kangas koostuu punaisista puolukanmarjoista ja vihreistä puolukanlehdistä tummanvihreällä taustalla. Kangas on pyritty luomaan luonnonmukainen, kolmiulotteinen vaikutelma valon osuessa marjoihin ja lehtiin käyttämällä eri värejä.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että lausuntopyyntöön kohteena oleva kangas on siinä määrin itsenäinen ja omaperäinen, että se saa suojaa tekijänoikeuslain 1 §:n tarkoittamana teoksena.

Tekijänoikeusneuvosto huomauttaa samalla, että tekijänoikeus ei suojaa ainetta, vaan sitä muotoa jossa aihe on ilmaistu. Tekijänoikeus ei näin ollen estä toista suunnittelijaa itsenäisesti luomasta kangasta, jonka aiheena ovat puolukanmarjat ja -lehdet. (jaosto)